

Dokumentnamn
YTTRANDE

Datum
2023-12-11

Vårt diarienummer
1.1.3-2023-06640

GD-2023-197

Handläggare
Abraham Mellkvist-Roos

Ert diarienummer
S2023/02604

Mottagare
Regeringskansliet
Socialdepartementet
E-post:
s.remissvar@regeringskansliet.se

Effektiv och behovsbaserad digital vård, Ds 2023:27

Vetenskapsrådet har granskat utredningens förslag utifrån sitt uppdrag att ge stöd till grundläggande forskning av högsta vetenskapliga kvalitet inom samtliga vetenskapsområden samt de särskilda uppgifter som myndigheten har i sin roll som forskningsfinansiär och forskningspolitisk rådgivare.

Sammanfattning

Vetenskapsrådet har synpunkter på

- avsnittet 7.2 Uppföljning av digital vård enligt samma principer som övrig vård,
- förslaget i avsnitt 10.4, Skyldighet att erbjuda patienter distanskontakter, samt
- konsekvenser av förslaget som beskrivs i avsnitt 11.3.

Vetenskapsrådet har inget att erinra mot övriga förslag.

7.2 Uppföljning av digital vård enligt samma principer som övrig vård

Det är positivt om distansvård följs upp enligt samma principer som fysisk vård, men en mer utförlig uppföljning av primärvården som inkluderar ett nationellt kvalitetsregister är nödvändig för att utveckla en evidensbaserad hälso- och sjukvård med digitala arbetssätt. Dagens uppföljning i primärvårdskvalitet möter inte forskningens behov uppföljningen bör därför utvecklas i samråd med akademien, om hälso- och sjukvården ska kunna utvecklas i tillräckligt hög takt och rätt riktning.

10.4 Skyldighet att erbjuda patienter distanskontakter

Forskningen i primärvården behöver stärkas, inte minst eftersom forskning måste utgå från patienternas behov och merparten av de större patientgrupperna i framtiden kommer behandlas i primärvården. Ökad andel distanskontakter riskerar tyvärr att skapa ytterligare hinder för klinisk forskning, och därmed minska andelen forskning i primärvården ytterligare.

Med detta i åtanke är det viktigt att utvecklingen av distansvård sker med hänsyn även till forskningens behov. Det är positivt att utredningen fört dialog med forskare som studerar digital vård, men erfarenheter från kliniska forskare inom allmänmedicin och andra specialister verksamma inom primärvården behövs och hade förbättrat förståelsen av hur distansvård påverkar den kliniska forskningens förutsättningar. Dessutom hade forskarnas kompetens kunnat användas för att förstå hur digitalisering kan utnyttjas för att undanröja och inte öka hinder för forskningen. Genom att utveckla digifysisk vård tillsammans med kliniskt aktiva forskare kan effektiva verktyg utvecklas. Till exempel kan satsningar på decentraliserade kliniska studier genomföras.

Trots att utredningens uppdrag omfattat att analysera behov av särskilda krav på nationellt verksamma digitala vårdgivare och presentera förslag på kravformuleringar har utredningen inte undersökt huruvida det bör ställas krav på digitala vårdgivare att medverka i forskning. En kravställning bör undersökas innan förslaget genomförs.

Det är dock inte endast primärvården som påverkas av digitaliseringen. En utveckling mot allt fler distanskontakter kan även leda till att färre besök inom specialistsjukvården sker fysiskt, vilket riskerar att försämra förutsättningarna för forskning även i den specialiserade hälso- och sjukvården. Detta är särskilt viktigt att belysa eftersom utredningen rekommenderar att regionerna bör möjliggöra etablering av digitala vårdgivare även inom öppen specialiserad vård.

Det är välkommet med en sammanställning av forskning som undersöker när det lämpar sig respektive inte är lämpligt med hälso- och sjukvård via distanskontakt. Vetenskapsrådet instämmer också att det behövs bättre vetenskapligt underlag för att fastställa vilka diagnoser som är mer eller mindre lämpliga att diagnostisera eller behandla på distans. Det är dock tveksamt att 25 miljoner kronor per år är tillräckligt för att nå betydande forskningsresultat, eftersom det är en relativt liten summa i sammanhanget. Det behövs en översikt av den befintliga forskningen och ett uppsatt mål för en satsning inom området, innan en budget fastställs.

11.3 Förslaget om att regionerna ska erbjuda distanskontakter

Det är beklagligt att utredningen inte presenterar en analys av konsekvenserna som utökad distansvård kan innebära för den kliniska forskningen. Ifall den kliniska forskningen minskar ytterligare kommer framför allt patienter men också näringslivet drabbas. Dessutom riskerar utvecklingen i hälso- och sjukvården att stagnera, eftersom klinisk forskning

höjer personalens kompetens och kvaliteten på arbetet. Vetenskapsrådet efterlyser därför en kartläggning av hur privata vårdgivare med vårdavtal bidrar till klinisk forskning, då detta i dagsläget saknas.

Yttrandet har beslutats av generaldirektören Katarina Bjelke efter föredragning av samordnaren Abraham Mellkvist-Roos. Vid den slutliga handläggningen har även rådsdirektören Maria Thuveson och chefsjuristen Victoria Söderqvist deltagit.

Katarina Bjelke
Generaldirektör

Abraham Mellkvist-Roos
Samordnare

Kopia

s.sl@regeringskansliet.se

Utbildningsdepartementet:

carl.hogstedt@regeringskansliet.se

Utbildningsdepartementet.registrator@regeringskansliet.se